

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

• Warunki i zasady wszczęcia egzekucji

1. PODSTAWA EGZEKUCJI

TYTUŁ WYKONAWCZY

Podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, chyba że ustawa stanowi inaczej. Tytułem wykonawczym jest **tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności** (art. 776 k.p.c.). Organ egzekucyjny nie może podejmować czynności egzekucyjnych bez złożenia przez wierzyciela tytułu wykonawczego. Tytułem wykonawczym jest dokument urzędowy potwierdzający istnienie i zakres kwalifikującego się do egzekucji roszczenia wierzyciela. Tytuł wykonawczy powinien dokładnie precyzować świadczenie, które ma być spełnione oraz osobę wierzyciela i dłużnika.

TYTUŁ EGZEKUCYJNY

Zgodnie z treścią art. 777 k.p.c. tytułami egzekucyjnymi są:

- 1) orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem;
- 1(1) orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu;
- 2) wyrok sądu polubownego lub ugoda zawarta przed takim sądem;
- 2(2) ugoda przed mediatorem;
- 3) inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;
- 4) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub uiszczenia rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie oznaczonych, albo też obowiązek wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, lokalu, nieruchomości lub statku wpisanego do rejestru gdy termin zapłaty, uiszczenia lub wydania jest w akcie wskazany;
- 5) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy akt określa warunki, które upoważniają wierzyciela do prowadzenia przeciwko dłużnikowi egzekucji na podstawie tego aktu o całość lub część roszczenia, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności;
- 6) akt notarialny, w którym właściciel nieruchomości albo wierzyciel wierzytelności obciążonych hipoteką, niebędący dłużnikiem osobistym, poddał się egzekucji z obciążonej nieruchomości albo wierzytelności, w celu zaspokojenia wierzyciela hipotecznego, jeżeli wysokość wierzytelności podlegającej zaspokojeniu jest w akcie określona wprost albo oznaczona za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, i gdy akt określa warunki, które upoważniają wierzyciela do prowadzenia egzekucji o część lub całość roszczenia, jak również wskazany jest termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności.

Oświadczenie dłużnika, o którym mowa w art. 777 § 1 pkt. 4 lub 5 k.p.c., może być złożone także w odrębnym akcie notarialnym.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Tytułem egzekucyjnym jest również akt notarialny, w którym niebędący dłużnikiem osobistym właściciel ruchomości lub prawa obciążonych zastawem rejestrowym albo zastawem, poddaje się egzekucji z obciążonych składników w celu zaspokojenia zastawnika. Przepis art. 777 § 1 pkt. 6 k.p.c. stosuje się odpowiednio.

KLAUZULA WYKONALNOŚCI

Klauzula wykonalności jest aktem sądowym zawierającym stwierdzenie sądu, że tytuł uprawnia do egzekucji oraz oznaczającym w razie potrzeby jej zakres. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, tytułom egzekucyjnym zasądzającym świadczenie w walutach obcych sąd nada klauzulę wykonalności ze zobowiązaniem komornika do przeliczenia zasądzonej kwoty na walutę polską według średniego kursu złotego w stosunku do walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu poprzedzającym przekazanie należności wierzycielowi (art. 783 § 1 k.p.c.).

2. ORGANY EGZEKUCYJNE

W zależności od rodzaju przeprowadzanej czynności organami egzekucyjnymi są:

- komornik sądowy działający przy sądzie rejonowym,
- sąd rejonowy.

Zasadniczo czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów (art. 759 § 1 k.p.c.).

3. WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO

Wyróżniamy trzy sposoby wszczęcia postępowania egzekucyjnego:

- na wniosek (art. 796 § 1 k.p.c.),
- z urzędu (art. 796 § 2, k.p.c.)
- na żądanie uprawnionego organu (art. 796 § 3 k.p.c.).

Najczęściej wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego składany jest przez wierzyciela wskazanego w tytule wykonawczym. Może również zostać złożony na jego rzecz przez prokuratora, inny organ działający na takich samych zasadach jak prokurator, albo przez organizację społeczną. Z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wierzyciel powinien wystąpić (odpowiednio do właściwości) do sądu lub komornika (art. 796 § 1 k.p.c.).

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

Wniosek o wszczęcie egzekucji może być złożony:

- na piśmie (jest to najczęstsza forma),
- ustnie do protokołu.

Wniosek złożony na piśmie powinien odpowiadać warunkom pisma procesowego.

Do wymagań formalnych wniosku należy wskazanie osoby wierzyciela i dłużnika, a ponadto wniosek musi zawierać wskazanie:

- świadczenia, które ma być spełnione,
- sposobu egzekucji.

Do wniosku należy dołączyć tytuł wykonawczy w oryginale (art. 797 k.p.c.).

Wniosek musi być podpisany przez wierzyciela.

Złożony wniosek egzekucyjny podlega badaniu przez organ egzekucyjny pod względem zachowania warunków formalnych. Braki wskazanych elementów wniosku muszą być uzupełnione na samym początku, na podstawie zarządzenia komornika z pouczeniem o rygorze zwrotu wniosku, w razie nieuzupełnienia braku w terminie tygodniowym (art. 130 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Ad.1.) **Świadczenie musi być dokładnie oznaczone co do wysokości w zakresie należności głównej oraz należności ubocznych.** Jeśli wierzyciel wnosi o egzekucję należności ubocznych, musi wskazać w jakim wymiarze mają one być egzekwowane. W przypadku odsetek zawsze trzeba podać datę, od której należy je liczyć. Świadczenie wskazane we wniosku o wszczęcie egzekucji powinno wynikać z dołączonego tytułu wykonawczego. Wierzyciel może żądać spełnienia części świadczenia wskazanego w tytule wykonawczym.

Ad.2.) **Wskazanie sposobów egzekucji** w przypadku egzekucji świadczeń pieniężnych jest równoznaczne ze wskazaniem składnika majątku dłużnika, do którego ma zostać skierowana egzekucja. Sposoby egzekucji zostały wyszczególnione w przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Jest to katalog zamknięty.

W ramach **egzekucji świadczeń pieniężnych należy wyróżnić egzekucję:**

- z ruchomości (art. 844-879 KPC),
- z wynagrodzenia za pracę (art. 880-888 KPC),
- z rachunków bankowych (art. 889-893(4) KPC),
- z innych wierzytelności (art. 895-908 KPC),
- z innych praw majątkowych (art. 909-912 KPC),
- z nieruchomości (art. 921-1013 KPC),
- uproszczoną egzekucję z nieruchomości (art. 1013(1)-1013(6) KPC),

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

- ze statków morskich (art. 1014-1022(4) KPC),
- przez zarząd przymusowy (art. 1064(1)-1064(13) KPC),
- przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego (art. 1064(14)-1064(23) KPC).

Natomiast **egzekucja świadczeń niepieniężnych** obejmuje:

- wydanie rzeczy ruchomych (art. 1041-1045 KPC),
- wydanie nieruchomości lub statku albo opróżnienie lokalu (art. 1046 KPC),
- wykonanie czynności, której inna osoba nie może wykonać za dłużnika (art. 1050 KPC),
- zaniechanie pewnej czynności lub nieprzeszkadzanie czynności wierzyciela (art. 1051 KPC).

Wierzyciel może w jednym wniosku wskazać kilka sposobów egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi. Spośród kilku sposobów egzekucji wierzyciel powinien zastosować najmniej uciążliwy dla dłużnika.

Złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji powoduje wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Organ egzekucyjny jest związany treścią wniosku o wszczęcie egzekucji. Nie może on egzekwować w rozmiarze szerszym niż wskazano we wniosku egzekucyjnym, ani też prowadzić egzekucję ze składników majątku, które nie zostały zawnioskowane przez wierzyciela.

Poza egzekucją świadczeń alimentacyjnych oraz egzekucją grzywien i kosztów sądowych, komornik sądowy nie poszukuje majątku dłużnika. Składniki majątkowe winny zostać wskazane we wniosku przez wierzyciela. Artykuł 797(1) k.p.c. wprowadza wyjątek od niniejszej zasady i daje podstawę komornikowi sądowemu do poszukiwania majątku dłużnika na wniosek wierzyciela. W przypadku otrzymania zlecenia poszukiwania majątku dłużnika komornikowi przysługuje opłata.

4. PRAWO WYBORU KOMORNIKA SĄDOWEGO

Komornik działa na obszarze swojego rewiru komorniczego. Zgodnie z treścią art. 8 ust 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r., Nr 167, poz. 1191 ze zm.) wierzyciel ma prawo wyboru komornika na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem spraw o egzekucję z nieruchomości oraz spraw, w których przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio. W przypadku wyboru komornik działa poza obszarem swojego rewiru komorniczego. Zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wierzyciel, dokonując wyboru komornika, składa wraz z wnioskiem o wszczęcie egzekucji oświadczenie na piśmie, że korzysta z prawa wyboru komornika.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

5. PRZEDAWNIE NIE ROSZCZENIA STWIERDZONEGO PRAWOMOCNYM TYTUŁEM EGZEKUCYJNYM

Zgodnie z treścią art.125 Kodeksu cywilnego z dnia 23 kwietnia 1964 r. (Dz.U. Nr 16, poz. 93) roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji przerywa bieg przedawnienia roszczeń stwierdzonych tytułem wykonawczym w zakresie objętym wnioskiem (art. 123 § 1 pkt. 1 k.c.).

• Postępowanie zabezpieczające

POJĘCIE ZABEZPIECZENIA

Pojęcie zabezpieczenia- postępowanie zabezpieczające ma na celu zapewnienie procesowej ochrony prawnej stron i uczestników postępowania. Aktualnie zgodnie z treścią art. 730 § 1 k.p.c. „zabezpieczenia można żądać w każdej sprawie cywilnej”. Dopuszczalne jest także w sprawach, które kończą się wyrokiem, który nie kwalifikuje się do wykonania w drodze egzekucji. Zabezpieczenia można udzielić zarówno w sprawach rozpoznawanych w procesie jak też w trybie nieprocesowym.

Przepisy wyłączające lub ograniczające prowadzenie egzekucji w stosunku do osób zwolnionych spod jurysdykcji krajowej (art. 1115 k.p.c.) wykluczają możliwość dokonania zabezpieczenia.

FUNKCJA ZABEZPIECZENIA

Funkcja zabezpieczenia- pełni funkcję pomocniczą w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Celem zabezpieczenia zgodnie z treścią **art. 730(1) § 2 k.p.c.** jest zapewnienie osiągnięcia rezultatu w sprawie. Postępowanie zabezpieczające ma za zadanie zapewnić ochronę uprawnionemu zanim sprawa zostanie zakończona orzeczeniem rozstrzygającym co do istoty sprawy. Wynika z konieczności zapewnienia ochrony naruszonych lub też zagrożonych naruszeniem praw uprawnionego do czasu zakończenia postępowania w sprawie.

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W POSTĘPOWANIU ZABEZPIELAJĄCYM

Zgodnie z obowiązującymi przepisami z wnioskiem o zabezpieczenie może wystąpić każda strona lub uczestnik postępowania.

Postępowanie zabezpieczające jest postępowaniem samodzielnym, stąd w postępowaniu tym używamy odrębnego nazewnictwa. Wprowadzono pojęcie uprawnionego i obowiązane zamiast pojęcia wierzyciela i dłużnika.

PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA

Z faktu, iż zabezpieczenie może być udzielone w każdej sprawie cywilnej, a nie tylko w sprawach o roszczenia wynika, iż przedmiotem zabezpieczenia może być również prawo.

PRZESŁANKI UDZIELENIA ZABEZPIECZENIA

Istnieją dwie przesłanki udzielenia zabezpieczenia:

- **uprawdopodobnienie roszczenia** - uprawniony powinien wykazać, że roszczenie z którym wystąpi lub wystąpił przysługuje mu. Udowodnienie podstawy faktycznej roszczenia nie jest konieczne.
- **interes prawny uprawnionego** - polega na wykazaniu, że brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania (art. 730(1) § 2 k.p.c.).

Przesłanki interesu prawnego nie stosuje się np. w sprawach o alimenty, o rentę, o wynagrodzenie za pracę

RODZAJE ZABEZPIECZENIA

► ze względu na cel zabezpieczenia

zabezpieczenie konserwacyjne - polega na utrwaleniu istniejącego stanu rzeczy, który przejawia się utrzymaniem stanu prawnego lub faktycznego do czasu zakończenia postępowania w sprawie. Umożliwia zachowanie zabezpieczonych składników majątku obowiązane w taki sposób, aby nie uległy one zniszczeniu lub nie zostały usunięte.

Przykład- zajęcie ruchomości, zajęcie rachunku bankowego, zajęcie wynagrodzenia za pracę, innych wierzytelności i praw majątkowych, ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości obowiązane

zabezpieczenie nowacyjne - polega na tymczasowym uregulowaniu stosunków pomiędzy stronami lub uczestnikami do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Przykład- zawieszenie egzekucji, wpisanie ostrzeżenia do księgi wieczystej lub do innych rejestrów (KRS, rejestr zastawów)

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

► ze względu na przedmiot zabezpieczenia

zabezpieczenie roszczeń pieniężnych- art. 747 k.p.c.

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje przez:

- zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego;
- obciążenie nieruchomości obowiązanego hipoteką przymusową;
- ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania nieruchomości, która nie ma urządzonej księgi wieczystej lub której księga wieczysta zaginęła lub uległa zniszczeniu;
- obciążenie statku albo statku w budowie hipoteką morską;
- ustanowienie zakazu zbywania spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu;
- ustanowienie zarządu przymusowego nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego albo zarządem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa lub jego częścią albo częścią gospodarstwa rolnego obowiązanego.

zabezpieczenie roszczeń niepieniężnych- art. 755 § 1 k.p.c.

Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych do zabezpieczenia roszczeń pieniężnych.

W szczególności sąd może:

- unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania;
- ustanowić zakaz zbywania przedmiotów lub praw objętych postępowaniem;
- zawiesić egzekucję lub postępowanie wykonawcze;
- uregulować sposób roztoczenia pieczy nad małoletnimi dziećmi;
- nakazać wpisanie stosownego ostrzeżenia w księdze wieczystej lub we właściwym rejestrze.

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA ZABEZPIELAJĄCEGO

Zabezpieczenie udzielane jest na wniosek uprawnionego lub innej osoby, która jego prawa realizuje (prokuratora, organizacji społecznej), a w wypadkach, w których postępowanie może być wszczęte z urzędu - także z urzędu.

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia może być zgłoszony:

- **przed wszczęciem postępowania rozpoznawczego** - w tej sytuacji, jeżeli sąd uwzględni wniosek i udzieli zabezpieczenia wyznacza uprawnionemu termin do wszczęcia postępowania rozpoznawczego pod rygorem upadku zabezpieczenia. Termin ten nie może przekraczać dwóch tygodni. (art. 733 k.p.c.).
- **w toku postępowania rozpoznawczego** - czyli w pozwie, we wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego. Momentem granicznym jest chwila powstania tytułu wykonawczego. (art. 730 k.p.c.).
- **po powstaniu tytułu wykonawczego** - jeżeli ma na celu zabezpieczenie roszczenia o świadczenie, którego termin spełnienia jeszcze nie nastąpił. (art. 730 k.p.c.).

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIELAJĄCEGO

ZAKOŃCZENIE POSTĘPOWANIA ZABEZPIELAJĄCEGO

► poprzez upadek zabezpieczenia

w wyniku czynności uprawnionego lub obowiązanego

Działania uprawnionego:

- Jeżeli w wyniku złożonego wniosku zabezpieczenie udzielone zostało przed wszczęciem postępowania, a uprawniony nie wytoczył powództwa, bądź wytoczył powództwo, ale nie wystąpił we wszczętym postępowaniu o całość roszczenia lub też wystąpił o roszczenia inne niż te, które zostały objęte zabezpieczeniem (art. 744 § 2 k.p.c.)
- Jeżeli uprawniony po uprawomocnieniu się orzeczenia uwzględniającego zabezpieczone roszczenie nie złożył wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z art. 754(1) § 1 k.p.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu.

- Jeżeli roszczenie uprawnionego zabezpieczone było poprzez zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego, wierzytelności i prawa, albo poprzez ustanowienie zarządu nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym obowiązanego czy zakładem wchodzącym w skład przedsiębiorstwa, zaś uprawniony w ciągu 2 tygodni od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie nie wniósł o dokonanie dalszych czynności egzekucyjnych.

Działania obowiązanego:

Jeżeli złoży na rachunek depozytowy sądu sumę zabezpieczenia, której domagał się uprawniony we wniosku o udzielenie zabezpieczenia (art. 742 § 1 zd. 2 k.p.c.).

z mocy prawa

w razie prawomocnego zwrotu pozwu, wniosku, odrzucenia pozwu lub wniosku, oddalenia powództwa, umorzenia postępowania (art. 744 § 1 k.p.c.).

► poprzez uchylene postanowienia o zabezpieczeniu

► z chwilą dokonania zabezpieczenia

Ogólne warunki i zasady przebiegu POSTĘPOWANIA EGZEKUCYJNEGO I ZABEZPIECZAJĄCEGO

OGRANICZENIA W ZABEZPIECZENIU

Zabezpieczenie nie może obejmować rzeczy, wierzytelności i praw, z których egzekucja jest wyłączona (art. 750 k.p.c.).

NIEDOPUSZCZALNOŚĆ ZABEZPIECZENIA

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych przeciwko Skarbowi Państwa jest niedopuszczalne.

ZABEZPIECZENIE ALIMENTÓW

W sprawach o alimenty zabezpieczenie może polegać na zobowiązaniu obowiązane do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej. W sprawach tych podstawą zabezpieczenia jest jedynie uprawdopodobnienie istnienia roszczenia (nie istnieje wymóg wykazania interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia).

- Lipiec 2011 -

For further information, please contact eje@europe-eje.eu
Niniejszy projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską

Sole liability for this document rests with the author.

The Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

